

Bava Metzia (31a)

אמר רבא — **Rava said:** ~In reference to returning a lost item, the *pasuk* states: „לְכָל אֲבִידָתָא לְרַבּוֹת אֲבִידָתָא קָרְקַע — **And so you should do for "any" lost object of your brother.**

This mention of "any" lost object comes **to include loss of land;** i.e. one must prevent his friend's land from becoming ruined, if it is in his power to do so.

אמר רב חנניה לרבא — **Rav Chananyah said to Rava:** תנא דמסייע לך — **A Baraisa that supports your ruling was taught** as follows: ראה מים ששוטפין ובראין — **If one saw flowing water that was advancing** towards another person's field, הרי זה גודר בפניהם — **he should erect a wall before [the waters]** to protect the field. Evidently, then, another person's land is something one must endeavor to save.

אמר ליה — **[Rava] said to him:** אי משום הא — **If it is only because of this** that you subscribe to my position, you are mistaken; לא תסייעי — **you cannot support my ruling** from this Baraisa, for one can argue that הךא במאי עסקינן בדאפא עומרין — **here, in the Baraisa, with what case are we dealing, with a case in which there are bundles** of wheat placed on the field. One must therefore erect a fence to protect the bundles, even if he need not do so for the field itself.

אי דאיפא עומרין — **If there are bundles** of wheat on the field, מאי למימרא — **what need would there be to even say** that he must protect them? Obviously, this is so, for these bundles fall into the general category of lost objects that must be returned! — ? —

The Gemara answers:

לא צריכא דאית בה עומרין דצריכי לארעא — **[The Baraisa's law] is only necessary** for a case in which [the field] has in it bundles that still need the ground; i.e. bunches of standing wheat that have been left rooted in the ground until they dry out completely. מהו דתיקא פין דצריכי — **מהו דתיקא פין דצריכי** כי גופה — **You might have said** that since they still need the ground somewhat, דארעא דמין — **they are considered like the ground itself,** and there is no obligation to protect them. קא משמע לן — **[The Baraisa] therefore informs us** that such bundles are treated like ordinary movable objects, and one is indeed obligated to protect them.

Nedarim (Mishnah 38b)

המודר הנאה מחבירו — **Regarding one who is subject to a neder that forbids benefit from his fellow,** ונקנס לבקרו — **and he comes to visit him** when he is ill, עומד אבל לא יושב — **he may stand, but he may not sit.** ומרפאו רפואת נפש אבל לא רפואת ממון — **And he may heal him a healing of the nefesh, but not a monetary healing.**

Nedarim (Gemara 41b)

רפואת נפש גופו — **The phrase "a healing of the nefesh"** means a healing of the [patient's] body, and "a monetary healing" means he heals his livestock, which is his property.

שלחן ערוך (חשן משפט רנט, ט) - אבידת קרקע גם כן חייב להשיב שאם ראה מים באים לשטוף שדה חבירו חייב לגדור בפניהם.

ערוך השלחן (רנט, יז) - וכן בכל עניני הפסד שיכול להיות אצל חבירו וביכלתו למנוע ההיזק חייב למנוע, ואם לא עשה כן עובר בעשה דהשב תשיבו ובלא תעשה דלא תוכל להתעלם.

דוגמאות

השבה אבידה כהלכה (יג, א) - הרואה שחבירו שכח לכבות אור בביתו או במכוניתו, מזגן וכדומה, צריך לכבותו או להודיעו על כך. [ועי' גם משפטי התורה עמ' פט].

שער אשר (רנט, ג, בשם הרא"ש בתשובה) - בכלל השבת אבידה הוא למי שסבור שהוא חייב בדין לומר לו שהוא פטור ומצוה לומר לו אף שאינו נשאל. [ועי' מראי מקומות שם למה זה אינו עשיית עצמו כעורכי הדיינים. למשל, מעיל צדקה (סי' נג), אם השואל ההוא בדוק להנשאל שכונתו לידע האמת אתו אם לא ואין כוונתו ח"ו ללמוד לשקר מדבריו רשאי להשיב, ובכל מקום ומקום שמצאו עילה וסיבה להשיבו אפילו לבעל הדין עצמו].

תשב"ץ (תצז) - אם הוא יודע ששכח אחד מבעלי חוביו הרי הוא מוזהר בעשה ובלא תעשה להראותם לו, בעשה דהשב תשיבם ולא תעשה דלא תוכל להתעלם. [ועי' משפט האבידה עמ' ז].

רפואת בהמתו

ר"ן (נדריים מא; ועי' עוד פסקי הרא"ש שם) - לא ירפא בהמתו וכשיש שם רופא אחר, דאי לא שרי לרפאותה דהא תנן מחזיר לו אבידתו ואין לך השבה גדולה מזו, אלא ודאי כשיש רופא אחר עסקינן, ואפילו הכי מרפאהו רפואת נפש דהיינו גופו לפי שלא מן הכל אדם זוכה להתרפאות.

תוספות (ועי' עוד פירוש הרא"ש שם) - ולא הוה כמו מחזיר אבידתו דמצוה להשיב לו אבידתו, אבל אינו מצוה לרפא לו בהמתו.

ר' עקיבא איגר (רנט, א) - כתבו הר"ן והרשב"א והרא"ש בפסקיו נדריים דף מא: דמצוה לרופא לרפאות בהמת חבירו ואין לך השבה גדולה מזו. והרא"ש בפירושו שם ובתוס' שם לא כתבו כן.

גליון מהרש"א (יורה דעה רכא, ג) - משמע לי דאם יש כאן אחר להחזיר אינו רשאי להחזיר כמו בסעיף שאחר זה ברפואת בהמתו... ונראה לי דוקא ברפואה שיודעים הבעלים ויכולים לבקש אחר מה שאין כן באבידה הוי השתא מצוה המוטלת על זה כמו על השני. [ועי' תורה האבידה עמ' קצז].

מניעת ריוח

משיב בהלכה (טו, סי' רו) - אפשר לומר דזה פשוט מי שנשבר לו חפץ ויש אחד שיכול לתקנו אינו מחויב לתקנו מצד השבת אבידה דכיון שכבר נשבר החפץ הרי אין לו כבר חפץ זה ומה שמתקנו הוא כנותן לו חפץ חדש ואין זה בגדר השבת אבידה... ומעתה בחלתה הבהמה, אם על ידי החולי יומשך שיחלה יותר ויותר בזה יש מצות עשה לרפאות כדי להציל שלא יחלה יותר, אבל באופן שאין החולי מוסיף והולך בזה סבירא ליה להרא"ש שזה נחשב כאילו כבר נאבד ממנו קצת שווית של הבהמה ואין מצות עשה לרפאות. [ועי' משפט האבידה בשערי צדק שם]. וכן יש לומר במה שדנו גדולי הפוסקים בירושת הבת על פי חוקיהם והבן אינו יכול למכרו כיון שהוא רשום בטאבו על שם הבת האם היא מחויבת לחתום שהיא נותנת אותו להבן ורוב הפוסקים לא הזכירו החיוב משום השבת אבידה רק כופין על מידת סדום משום דשם הבן יכול להשתמש בו כמו שהוא רק הוא אינו יכול למכור אותו או למשכנו וכדומה בזה יש לומר דחשיב כמו מניעת הריוח. וכן בנידון דידן כיון שהסכום שהוא מבקש עכשיו על היהלום הוא אינו פחות מהשויות שלו וסוחרים אחרים שאין מטפלין בתיקונים מוכרים אותו כך רק זה המוכר אילו היה ידע היה מטפל בו להשביחו אין על הלוקח חיוב להודיעו מצד השבת אבידה אך מסתבר שמצד הישר והטוב נכון להודיעו.